

NOVI PREDPISI

Razdelitev skupnih dohodkov rudarskih podjetij

Po predlogu za spremembo zveznega družbenega plana za l. 1957 kakor tudi po sprejetem načrtu uredbe o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij bodo vsi premo-govniki, rudniki železa, barvastih kovin, nekovin in solarne kakor tudi podjetja za proizvodnjo nafte in plina razdeljevali skupne prejemke z ugotavljanjem dohodka.

Enako bodo razdeljevala skupne prejemke tudi podjetja za predelovanje železa (železarne) in podjetja za predelavo barvastih kovin (topilnice bakra, svinca, cinka itd), ki pretežno predelujejo rudo iz rudnikov v sestavi podjetij.

Ker so v rudarstvu znatne razlike v velikosti dohodka med posameznimi rudniki, in to predvsem zaradi različnih naravnih pogojev, bi mehanična uporaba instrumentov razdelitve skupnih prejemkov z ugotavljanjem dohodka dovedla do velikih neenakomernosti v sredstvih, ki bi ostala gospodarskim organizacijam ali lokalnim entitam. Zato je bil predlagan rudarski prispevek, ki naj ublaži te razlike.

Za l. 1957 predlagajo, naj bi rudarski prispevek ugotavljali v odvisnosti od tega, kakšno je bilo razmerje med dobičkom in plačami v lanskem letu. Na ugotovljeno razmerje uporabimo progresivno lestvico, s katero ugotovimo delež dobička, ki služi za osnovo za izračunavanje tega prispevka.

Stopnjo rudarskega prispevka izračunamo tako, da del dobička, ki služi kot osnova za izračunavanje prispevka, postavimo v razmerje do ustvarjene realizacije v lanskem letu in to razmerje izrazimo v odstotku. Ta odstotek je za vsako podjetje individualen. Z uporabo tega odstotka na realizirano vrednost proizvodnje v tekočem letu dobimo znesek, ki predstavlja rudarski prispevek. Rudarski prispevek je dohodek zveze za njene rezerve.

Rudarski prispevek plačajo samo tista podjetja, ki so v l. 1956 ustvarila večjo stopnjo dobička v razmerju do plač (skupno s prispevki) kakor 30%. Od zneska dobička, ki presega stopnjo 30%, v razmerju do plač, odbijemo 15% in postavimo v razmerje do ustreznega prometa v l. 1956. To razmerje, izraženo v odstotkih, predstavlja stopnjo rudarskega prispevka za l. 1957, ki jo uporabimo na ustvarjeni promet v letu 1957.

Dohodek, ki ostane po izločitvi rudarskega prispevka, razdelimo enako kakor pri drugih gospodarskih organizacijah, ki razdeljujejo skupne prejemke z ugotavljanjem dohodka.

Z lestvico za rudarski prispevek ni zajet ves znesek, ki je l. 1956 pripadal zvezi zato, da ne bi eventualne spremembe v naravnih pogojih takoj vplivale na plače in na sklade podjetij v razmerju do preteklega leta. Razen tega imajo rudniki kovin možnost, da v primeru bistvenih sprememb v naravnih pogojih rudarske eksploatacije zahtevajo sestavo posebne komisije zaradi ugotovitve ustrežajočega zmanjšanja rudarskega prispevka.

KAKO UGOTAVLJAMO INSTRUMENTE ZA RUDARSKA PODJETJA

V ilustracijo ugotavljanja instrumentov razdelitve dohodka za rudarska podjetja navajamo skonstruirane primere za tri podjetja z različnimi razmerji med plačami in dobički, ki so bili ustvarjeni v l. 1956.

Pri tem smo izhajali iz predpostavke, da je bil predhodno izvršen popravek plač iz dobička po določbah uredbe o razdelitvi skupnega dohodka, to je, da se plače, ki so bile ustvarjene v l. 1956, najprej povečajo za povišanje, ki je bilo odrejeno z zveznim družbenim planom za l. 1957 (10 odstotkov za visokokvalificirane in kvalificirane in 5 odstotkov za polkvalificirane in nekvalificirane); nadalje, da se popravijo za splošno povišanje plač iz dobička za 25% in da so vokvirjene v meje, ki so določene z zveznim družbenim planom, to je od 10 do 20 odstotkov v razmerju s plačami po tarifnem pravilniku. Razen tega obsegajo plače, ki jih postavimo v razmerje z dobičkom, prispevek za socialno zavarovanje, prispevek za stanovanjsko graditev kakor tudi prispevek proračunom iz osebnega dohodka. Tega uvajajo pri gospodarskih organizacijah, ki opravljajo razdelitev skupnih prejemkov z ugotavljanjem dohodka.

Da bi lažje spoznali funkcioniranje predlaganih sprememb, smo pri vseh treh podjetjih izhajali iz postavke, da imajo enak znesek plač in da so ustvarile enak promet. V primeru računamo prav tako z obvezno izločitvijo v sklade gospodarske organizacije, ki jo je odredil občinski ljudski odbor.

	Podjetja		
	A	B	C
1. Ustvarjene plače	1.000	1.000	1.000
2. Ustvarjeni dobiček	250	1.000	2.000
3. Ustvarjeni dohodek (1 + 2)	1.250	2.000	5.000
4. Stopnja dobička (2 : 1)	25%	100%	200%
5. Od stopnje pod 3. se odbije	—	30	30
6. Zmanjšana stopnja za izračunavanje zneska dobička zaradi ugotovitve rud. prispevka (4 - 5)	—	70%	170%
7. Znesek dobička za ugotavljanje rudarskega prispevka (% iz postavke 6 na znesek pod post. 1)	—	700	1.700
8. Znesek za ugotavljanje stopnje rudarskega prispevka (85% zneska pod postavko 7)	—	595	1.445
9. Ustvarjeni promet	11.900	11.900	11.900
10. Stopnja rud. prispevka (8 : 9)	—	5%	12,14%
11. Ostanek dohodka za razdelitev po splošnih predpisih (3 - 8)	1.250	1.405	1.545
12. Znesek za ugotavljanje odstotka prispevka za družbene investicijske sklade (50% razlike med zneskom pod postavko 11 in zneskom pod postavko 1)	125	205	278
13. Odstotek prispevka za družbene investicijske sklade (12 : 11)	10%	14,45%	17,87%
14. ObLO je določil obvezno izločitev za sklade gospodarske organizacije	8%	12%	14%

(V tabelarnih pregledih se znaki v oklepaju nanašajo na račune.)

Podjetje »A«, ki je v letu 1956, ustvarilo manjšo stopnjo dobička do plač od 30%, ne plača rudarskega prispevka. Za to podjetje ne ugotavljamo stopenj rudarskega prispevka in razdelimo ves dohodek na družbene investicijske sklade, na sklade podjetja in osebni dohodek delavcev.

Občinski ljudski odbor ni bil dolžan odrediti obvezno izločitev za sklade gospodarske organizacije (postavka št. 14), lahko pa bi bil določil tudi višji odstotek izločitve, vendar ne višjega od odstotkov, ki veljajo za izločitev v družbene investicijske sklade (postavka št. 13).

Pod predpostavko, da so v l. 1957 vsa tri podjetja ustvarila točno enak promet kakor v l. 1956 in da je pri tem vsako podjetje povečalo dohodek za 200, od povečanega dohodka ne odpade nič na rudarski prispevek, ker se rudarski prispevek plača po stopnji, ugotovljeni v preteklem letu, na ustvarjeni promet v tekočem letu. Glede na to, da je promet v l. 1957 enak kakor v l. 1956 tudi rudarski prispevek ni ne manjši ne večji kakor v l. 1956. Povečal se bo prispevek družbenim investicijskim skladom in obvezna izločitev v sklade podjetja, ker se odstotki teh izločitev uporabljajo na ustvarjeni dohodek. No, povečal se bo tudi del tistega dohodka, ki ga bo podjetje razdelilo na osebne dohodke delavcev in eventualno za sklade podjetja.

1. Ustvarjeni dohodek	1.450	2.200	3.200
2. Ustvarjeni promet	11.900	11.900	11.900
3. Stopnja rudarskega prispevka (postavka 10/1956)	—	5%	12,14%
4. Rudarski prispevek (2 × 3)	—	595	1.445
5. Ostanek dohodka za razdelitev	1.450	1.605	1.755
6. Odstotek prispevka za družbene investicijske sklade (postavka 13/1956)	10%	14,45%	17,87%
7. Prispevek družbenim investicijskim skladom (5 × 6)	145	231	314
8. Odstotek obvezne izločitve za sklade podjetij (post. 14/1956)	8%	12%	14%
9. Znesek obvezne izločitve v sklade podjetja (5 × 8)	116	195	246
10. Podjetje razdeli na osebne dohodke delavcev, eventualno pa tudi samo izloči za sklade (5-7-9)	1.189	1.181	1.195
11. Podjetje razpolaga skupno (9 + 10) s	1.505	1.574	1.441

Kakšen znesek dohodka bo gospodarska organizacija delila samostojno, bo odvisno od občinskega ljudskega odbora, to je od odstotka, ki ga bo ta določil za obvezno izločitev v sklade gospodarske organizacije.

Glede na precejšnje notranje rezerve v rudarstvu, odpira predlagana metoda razdelitve skupnega dohodka za rudarska podjetja velike možnosti ustvaritve večjih plač kakor doslej, podjetjem pa večjih sredstev za njihove sklade. Če ga gledamo s te točke, lahko vpliva novi predlog pri rudarskih podjetjih v znatni meri na povečanje delovne storilnosti. Prav to pa je eden izmed osnovnih smotrov teh predlogov razdelitve skupnega dohodka.